Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. No. 37. JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, FEBRUARY 25, 1997. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 25-го ЛЮТОГО 1997 р. Ч. 37. РІК CIV.

РОСІЙСЬКІ ЦЕРКОВНИКИ „ВІДЛУЧИЛИ" ФІЛАРЕТА ВІД ЦЕРКВИ

Київ. — Архиєрейський собор Російської Православної Церкви проголосував 21-го лютого за відлучення від Церкви Патріярха Української Православної Церкви Київського Патріярхату Філарета, повідомила УНІАР.

Російські ієрархи мотивують своє рішення тим, о діяльність Філарета є розкольницькою. В 1992 році РПЦ понизила його, тодішнього патріяршого екзарха всієї України, до сану монаха, за те, що він все активніше виступав за незалежну Українську Православну Церкву.

Як відомо, УПЦ КП, яка під проводом Філарета виділилася із РПЦ, є сьогодні третьою за кількістю приходів Церквою в Україні після УПЦ Московського Патріярхату і Української Греко-Католицької Церкви.

Священний Синод УПЦ КП, який зібгся в часі з Архиєрейським собором у Москві, у спеціальній заяві оцінив рішення російських церковників як дивне і зазначив, що воно не має ні канонічної, ні юридичної сили.

Патріярх Філарет сказав, що канони забороняють одній Церкві втручатися у справи іншої. Рішення Собору РПЦ він пояснив тим, що тепер в Україні проходить процес утворення Єдиної Помісної Православної Церкви, яка буде відокремлена від Московського Патріярхату.

Конституційний Суд базуватиметься в Києві

Київ. — Конституційному судові не доведеться переїжджати до Харкова, свої обов'язки він продовжуватиме виконувати в столиці, повідомила 20-го лютого УНІАР, покликаючись на результати голосування у Верховній Раді.

На вечірньому засіданні депутати не схвалили пропозиції заступника керівника фракції „Реформи" Олександра Єльяшкевича про те, щоб розташувати Конституційний суд у Харкові. За них проголосувало лише 196 парляментаріїв, 49 було проти, а 15 утрималося.

Згідно з правильником, закон вважається прийнятим, коли за нього проголосує 226 депутатів. У зв'язку з тим, що пропозиції не набрали необхідної кількости голосів, їх знято з розгляду.

Як відомо, Конституційний суд, зформований згідно з новою Конституцією минулого року, приступив до виконання своїх обов'язків на початку січня. Головним завданням його є офіційна інтерпретація Конституції і вирішення питань про конституційність новоприйнятих законів та постанов.

Ліві підтримують усі Церкви, крім національних

Київ. — Депутатське об'єднання „На підтримку канонічних і традиційних та релігійних конфесій України", в якому переважають представники лівих сил, заявило 20-го лютого на пресконференції, що воно співпрацює з представниками усіх релігійних конфесій, крім Української Православної Церкви Київського Патріярхату та Української Греко-Католицької Церкви, повідомила УНІАР.

Члени об'єднання, які представляють тільки східні та південні області, мотивували своє становище тим, що згадані Церкви, які мають найбільший вплив у західній Україні, занадто політизовані.

Всього у складі об'єднання, створеного в червні минулого року напередодні прийняття Конституції, є 61 депутат. Серед членів представники фракцій „Комуністи", „Соціялісти", „Соціяльно-ринковий вибір", Міжрегіональна депутатська група (МДГ), „Аграрники України" і „Незалежні".

Галина Старовойтова, представниця МДГ, сказала, що „об'єднання виступає за те, щоб Православна Церква сама прийшла до об'єднання". Разом з тим учасники конференції повідомили, що вони беруть активну участь в допрацюванні концепції державної політики щодо Церкви та релігійних організацій, яку Уряд вніс на розгляд парляменту в січні.

На пресконференції, яка мала назву „Верховна Рада України у підготові святкування 2000-ліття Різдва Христового", виступив також депутат Верховної Ради 12-го скликання Олександер Гудима. Він підтримав УПЦ КП і звинуватив членів об'єднання у проросійській орієнтації.

Шанувальниці мистецтва з Ню Джерзі підтримують Український Музей в Ню Йорку

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Г. Колесса). — „Справа Українського Музею в Ню Йорку — це не тільки справа українців-мешканців цього міста й околиць, але й кожного українця в діяспорі, бо наш музей — це своєрідна амбасада української культури і мистецтва у столиці світової політики і центрі мистецтва західнього світу — Ню Йорку".

Члени Нюджерзького комітету збірки фондів на Український Музей в Ню Йорку (сидять, справа): З. Смородська, А. Касіяненко, М. Кукурудза; (стоять): О. Кордуба, А. Федаш та Я. Спилик.

З такими словами увійшли до редакції „Свободи" члени Нюджерзького комітету збірки фондів на Український Музей в Ню Йорку, щоб через нашу газету повідомити читачів про нові кроки у здійсненні пляну будови нового престижевого будинку для УМ, а також, щоб запросити усіх шанувальників українського мистецтва на інформативне віче — зустріч з архітектом нового будинку Му-

(Закінчення на стор. 3)

Б. Єльцин ставиться негативно до НАТО

Москва. — Коментуючи свою недавню зустріч з новим державним секретарем З'єднаних Стейтів Америки Меделин Олбрайт, президент Росії Борис Єльцин сказав, що сторони домовилися знайти компромісовий варіянт у питанні поширення НАТО на схід і що цей компромісовий варіянт буде знайдено під час його зустрічі з президентом ЗСА Биллом Клинтоном 20-го березня в Гельсінкі, столиці Фінляндії.

Російський президент підкреслив, що негативне наставлення Росії щодо плянів поширення НАТО на схід залишається незмінним. „Ми і надалі будемо стояти на своєму. Вони занадто далеко зайшли і перше наше завдання полягає в тому, щоб зупинити цей процес",— заявив Б. Єльцин.

Російський лідер зробив спробу заспокоїти громадськість своєї країни щодо власного здоров'я, яке в останній час стало причиною недовір'я до президента і його здатности керувати державою. „Після операції і двостороннього запалення легенів я повністю одужав, однак ще трохи треба відновити сили, бо за час хворoби я згубив 26 кілограмів від своєї попередньої ваги", — сказав Б. Єльцин.

Тим часом у Брюсселі проходила міжнародна конференція на тему співробітництва ЗСА і Европи. Переважна більшість її учасників прийшла до висновку, що ЗСА повинні залишатися в Европі і після холодної війни, при цьому НАТО та Европейський союз повинні поширитися на схід. Водночас Захід мусить знайти форми мирного співіснування з Росією.

Конференцію організував Центр стратегічних і міжнародних досліджень ЗСА, в ній взяли участь сотні представників політичної та наукової еліти двох континентів. Як повідомив співголова конференції Збігнєв Бжезінскі, до праці у форумі були запрошені представники країн, які наставлені позитивно до ідеї поширення НАТО на схід. З цієї причини серед учасників були делегати від України, Литви, Латвії та Естонії, але не було від Росії.

Плянують зміни в Збройних Силах України

Київ. — В 1997 році буде скорочено близько 500 військових організацій. На 1,000 генералів та офіцерів буде також скорочено центральний апарат ЗСУ, — повідомив на пресконференції міністер оборони України генерал-полковник Олександер Кузьмук. Міністер вважає пріоритетними напрямами Міністерства Оборони в 1997 році розвиток винищувальної авіяції та капітальний ремонт бойових кораблів середньої кляси, що мають ракетно-артилерійське озброєння. Також плянується розбудова сил швидкого реагування, які утримуватимуться у постійній бойовій готовості і спроможних „терміново відреагувати на будь-яку агресію".

О. Кузьмук зазначив, що до складу цих сил увійдуть аеромобільні війська, деякі частини ВПС, ракетних військ і артилерії. Торкаючись фінансового забезпечення державної програми, міністер констатував, що на її здійснення не буде виділено окремі позабюджетні кошти. На думку О. Кузьмука, значну частину фондів можна отримати від продажу військового майна та участи українських військовиків у миротворчих операціях. За словами міністра, в 1997 році буде проведено чотири великі міжнаціональні стратегічні навчання, одне з яких відбудеться на території України (Яворівський полігон) з участю 16 держав.

Делегація Конгресу ЗСА відвідала Україну

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кучма прийняв делегацію Конгресу ЗСА, очолювану конгресменом-республіканцем, головою Комітету з питань процедури Палати репрезентантів Джералдом Б. Соломоном. До складу американської делегації увійшов президент Північно-атлантичної асамблеї, сенатор ЗСА Вілліям В. Рот.

На зустрічі з Президентом України учасники делегації наголосили, що Конгрес ЗСА надає важливого значення розвиткові відносин з Україною. Першим поважним кроком у цьому напрямі стало ухвалене Конгресом рішення про підтримку України. В. Рот зазначив, що з огляду на перспективу поширення НАТО, необхідно надати імпульсу розвиткові відносин між НАТО і Україною.

Л. Кучма в свою чергу додав, що процес поширення НАТО навряд чи можливий без урахування інтересів України і Росії. Київ не бачить загрози з боку союзу цих демократичних країн і водночас вважає, що при вступі нових країн до НАТО необхідно, щоб жодна з них не мала територіяльних претенсій до інших держав. Важливим є також нерозміщення ядерної зброї на території нових членів НАТО.

Делегацію прийняли також прем'єр-міністер Павло Лазаренко, голова Верховної Ради Олексан-

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА ігнорують лаву суддів

Вашінгтон. — У четвер, 20-го лютого, тільки кілька годин після того, як Організація світової торгівлі призначила окрему лаву суддів для розгляду справи, в якій Европа оскаржує Америку за кубинське ембґо, ЗСА заявили, що не братимуть участи в цих засіданнях.

Крім того, ЗСА оголосили, що ця нова установа створена як арбітр правил світової торгівлі, „не є компетентною діяти" у питанні американської крайової безпеки. Тому на запитання репортерів яка буде реакція ЗСА, офіційні чинники відповіли, що „ЗСА просто не братимуть участи".

Такий підхід до цієї справи ЗСА взяли тільки після того, як впродовж шестимісячних переговорів з Европою не вдалося знайти компромісу щодо американського закону Гелмса-Биртона, котрий дозволяє карати закордонні фірми, що торгують з Кубою та вживають приміщення колишніх американських фірм для своїх теперішніх трансакцій в Кубі.

З надією, що на цю їхню заяву Европа відтягне свої оскарження і все ж таки спробує полагодити цю справу поза судовими порогами, ЗСА вирішили на кілька тижнів формально не застосовувати свого права „звільнення з уваги на державну безпеку", бо тоді це питання буде цілковито відкинено з порядку денного згаданої суддейської лави. Одначе у такому випадку Европа може домоинатися вироку для ЗСА у їх відсутності.

Натомість офіційні чинники ЗСА уважають, що коли ідеться про державну безпеку, то Організація світової торгівлі не може змусити Америку змінити свої закони.

Головною точкою цього непорозуміння є твердження Европи, що ЗСА переступають міжнародне право, коли намагаються

(Закінчення на стор. 3)

В Ізраїлі неспокій триває

Єрусалим, Ізраїль. — Поліційне слідство в справі не зовсім вияcненої ситуації довкруги призначення минулого січня головним прокурором Ізраїля Роні Бар-Она набрало настільки політичної вагомости, що примусило прем'єр-міністра Беньяміна Нетанягу найняти собі адвоката.

Головною точкою цього нового політичного скандалу є оскарження, що теперішній уряд Ізраїля погодився на призначення Р. Бар-Она головним прокурором країни під тиском Ария Дері, провідника релігійної партії Шас, який в іншому випадку погрожував зірвати ізраїльсько-палестинський договір щодо Геброну. Проводячи слідство, поліція допитувала біля 20 державних керівників теперішнього уряду включно з прем'єр-міністром.

Хоч сам А. Дері не має жодної офіційної функції в теперішньому уряді з уваги на його судову розправу за корупцію, то його партія має сильні впливи в коаліційному уряді прем'єр-міністра Б. Нетанягу з уваги на своїх 11 місць у парляменті. Виявляється, що Р. Бар-Он був таки призначений на згадане становище, але після 12 годин зрезигнував через голосні протести юристів і політиків, які твердили, що в нього не має для цього потрібних кваліфікацій.

Впродовж останніх кількох днів, ця справа набрала такого політичного значіння, що деякі члені кабінету міністрів почали голосно турбуватися можливістю повалення існуючого уряду, а опозиційна Лейбористська партія розпочала приготування до нових виборів.

Співробітники прем'єр-міністра Б. Нетанягу підкреслюють, що адвоката затруднено не для легальної оборони Б. Нетанягу, але для того щоб справляти всякі припущення і поголоски в цій справі, зокрема у засобах масової інформації.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ОГОЛОШЕНО ДЕПУТАТСЬКІ ЗАПИТИ

КИЇВ. — Голова Верховної Ради України Олександер Мороз оголосив на сесії кілька депутатських запитів. Перший надійшов від Броніслава Ранковського з Харківщини з приводу того, що на одному з підприємств працівники не отримують зарплатні майже цілий рік. Наступний запит до Президента і прем'єр-міністра надійшов від де-путата з фракції Руху Леся Танюка з приводу невиконання розпорядження Леоніда Кучми з 5-го жовтня 1995 року про розвиток санаторно-курортного центру в Трускавці. Третій запит подала група депутатів на чолі з головою Комісії боротьби зі злочинністю Григорієм Омельченком. Вони зажадали перевірки, чи законним шляхом отримав помешкання в Києві міністер сільського господарства Анатолій Хорішко та інші відповідальні працівники Кабінету Міністрів. На думку депутатів, помешкання деяких урядовців обійшлися державному бюджетові в 400,000 гривень.

ПІДПРИЄМЦІ ЗАХИЩАЮТЬСЯ

ВІННИЦЯ. — На загальних зборах підприємців Вінниці схвалено рішення тимчасово утриматися від подвійної оплати патентів. Нові розміри оплати за патент встановив голова Вінницької обласної державної адміністрації, лідер Народно-Демократичної Партії Анатолій Матвієнко. Вінницька організація Руху, міське об'єднання приватних підприємців "Центр" та Подільський центр прав людини висловили свій протест, вважаючи що підвищення вдвічі суми внесків за патент зажене багатьох підприємців у тіньову сферу. Учасники зборів ухвалили резолюцію, у якій вимагають: скасувати подвійну оплату патентів; зареєструвати усі торгові місця на вінницьких базарах; реєструвати та аналізувати усі надходження до місцевих бюджетів; до 1-го березня підготувати і оприлюднити комплексну програму оздоровлення економіки міста. До отримання відповіді від Обласної державної адміністрації підприємці утримаються від подвійної оплати за патент.

ЗАХИЩАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНУ СВЯТИНЮ

ЛЬВІВ. — Координаційна рада Національно-Патріотичного Бльоку Львівщини, обласні організації Національної Спілки Викладачів і Науковців, КУН, УРП та інших (загалом 36 партій і організацій) оприлюднили спільну заяву з протестом проти передання п'ятьох корпусів Києво-Печерської Лаври Православній Церкві Московського Патріярхату. Автори заяви оцінюють це як захоплення українських святинь. Вони нагадують, що Президент відкликав своє розпорядження, однак споруди все одно передаються Церкві сусідньої держави. "А з втратою Києво-Печерської Лаври українство буде назагойно поранено. Разом з тим, українофобія, агресивне українофобство отримає новий імпульс". У заяві міститься заклик до громадськости захистити "духовні першоджерела", а до представників влади — усвідомити, що Києво-Печерська Лавра є національною святинею і вирішувати її долю не може купка чиновників. Це — справа всенародна.

КОМЕНТАР НА ЗМІНУ ПРЕДСТАВНИКА ПРЕЗИДЕНТА В КРИМУ

КИЇВ. — Перший заступник голови Адміністрації Президента України Володимир Яцуба відповів на запитання журналістів з приводу призначення Василя Кисельова представником Президента України в Криму та звільнення з цього посту Дмитра Степанюка. За словами Яцуби, річ не в особистостях, а в тому, що Леонід Кучма підтримує осіб, які займають державницьке становище.Щодо Д. Степанюка, то він не може бути на двох працях, аже суд уже розглядає справу про позбавлення його депутатських уповноважень як сумісника. В. Яцуба також повідомив, що в Конституційному суді розглядається чотири законодавчих документи, ухвалених кримським парляментом. Якщо виявиться, що вони суперечать законам України, то Президент Кучма порушить питання перед Верховною Радою України про розв'язання парляменту автономії. У зв'язку з цим кримські депутати погодилися скасувати свої рішення. Першим про це заявив лідер кримських комуністів Леонід Грач, який пропонує себе на пост голови Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Л. Грач закликав "скасувати незаконні рішення, надати можливість урядові працювати і перестати гратися у професійний парлямент". Кримський парлямент у повному складі налічує 96 депутатів і всі вони отримують зарплатню 530 гривень на місяць. За минулий рік на їх утримання витрачено з державного бюджету 4.5 млн.гривень. Яцуба зазначив, що кримські депутати не дають змоги Аркадієві Демиденко зформувати уряд, бо за того чи іншого міністра тримаються парляментарні фракції. А при спробі когось звільнити, Верховна Рада автономії затіває чергову колотнечу.

ФОНД ПОБУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА Я. СТЕЦЬКОВІ

ТЕРНОПІЛЬ. — Тут зформовано Комітет побудови пам'ятника видатному діячеві українського національно-визвольного руху Ярославові Стецькові. Цю ініціятиву підтримали деякі депутати Верховної Ради України, а колишній Президент Леонід Кравчук відразу вніс 50 долярів у фонд побудови пам'ятника.

В АМЕРИЦІ

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ПОСТ" у п'ятницю, 21-го лютого, повідомила, що Уряд вирішив покищо не схвалювати контоверсійних пропозицій у своєму пляні заборони туристичних летів понад Ґренд Кейніон. Причиною цього є непорозуміння між державними установами та Департаментом внутрішніх справ про те, якого розміру має бути „зона заборонених летів" на Ґренд Кейніон.

АСАМБЛЕЯ НЮДЖЕРЗЬКОГО стейту минулого четверга, 20-го лютого, схвалила законопроєкт зміни стейтової програми допомоги потребуючим. Нові зміни передбачують дочасну грошеву допомогу до п'яти років і довгу до тих, що отримують стейтову допомогу, активно шукати праці.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Меделин Олбрайт минулого тижня перебуваючи в Москві запропонувала Росії нову програму збройної контролі, котра заморозила б кількість війська поблизу російського кордону з Европою. Це перша конкретна пропозиція Заходу, щоб заспокоїти Росію щодо поширення НАТО. Крім того М. Олбрайт підкреслила у п'ятницю, 21-го лютого, що у московських розмовах зроблено „дуже важливі досягнення" щодо договорення між Росією і НАТО. Розмови з міністром закордонних справ Євгенієм Примаковим були „поважними і будучими", але ще багато питань залишилось не вирішеними. М. Олбрайт зустрічалася також у Кремлі з президентом Борисом Єльциним.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

„Залізна лейді“ Америки

Таким епітетом нагородили европейські газети секретаря Державного департаменту Меделин Олбрайт під час її поїздки до дев'ятьох столиць европейських союзників і відвідин НАТО в дорозі до Москви на зустріч з російським президентом Борісом Єльцином. Звідтіля їй стелиться шлях до Пекіну, столиці Китаю.

У загальному М. Олбрайт має неабияке завдання, бо серед напруженої ситуації, витвореної американським законом Гелмса—Биртона щодо закордонних фірм, які користуються в Кубі приміщеннями американських громадян, їй приходиться шукати спільної думки серед країн союзників про співпрацю НАТО з Росією, щоб здійснити заплановане його поширення на країни колишнього Варшавського пакту. Серед міністрів НАТО у Брюсселі вона шукала підтримки для НАТО-російського договору, консультацій та можливої співпраці, але з передумовою, що НАТО завжди матиме право діяти самостійно. У Москві вона переконувала президента Боріса Єльцина та міністра закордонних справ Євгенія Прімакова, їхніх співробітників і ввесь народ, що поширення НАТО не є будь-якою загрозою Росії, а радше запевненням її безпеки. Зваживши на всі ці завдання, мабуть, М. Олбрайт мусить бути „залізною лейді“, щоб хоч частинно виконати взяті на себе зобов'язання ще перед конференцією НАТО у Мадриді в липні, де саме й вирішуватиметься питання, котрі держави стануть новими членами НАТО. Не менш крутоголове завдання чекає на неї під час відвідин у Пекіні, де їй прийдеться здійснювати американську політику взаємної толерантности і співпраці у найбільш напруженій атмосфері дотеперішніх стосунків між ЗСА і Китаєм, почавши від торгівлі до людських прав включно.

Беручи до уваги її походження, пережиття, настанову, зацікавлення політикою, вміння порозуміватися з людьми, такт і одночасна прямолінійність посилюють сподівання, що може саме якраз вона — ця жінка, котрій доля призначила першій зайняти це важливе становище секретаря Державного департаменту наймогутнішої країни світу, зуміє довершити неочікуваних успіхів. Успіхи М. Олбрайт — це здійснення і завершення ще одної імігрантської епопеї в країні непересічних можливостей.

Народившись дочкою дипломата у колишній Чехо-Словаччині 1937 року, Меделин Яна Корбел вже наступного року стає втікачем перед нацистською окупацією. Виростаючи в Англії під час Другої світової війни, знала і розуміла, що таке негаразди. Повернувшись після війни у 1945 році на батьківщину, вже у 1948 році знову стає втікачем, тим разом перед комунізмом, і опиняється в Америці. Тут, в країні безмежних можливостей, 11-річна Меделин вперше зазнає нормального спокійного життя, закінчує Веллслі коледж і у 1959 році виходить заміж за Джозефа Олбрайта. Родинні обов'язки переривають можливості кар'єри, але не переривають бажання стреміти до академічних висот. Упродовж 10 років здобуває докторський науковий ступінь Колюмбійського університету, де дорадником її тези був Збіґнєв Бжезінскі. Переїхавши до Вашінґтону, М. Олбрайт включається всеціло у політичне життя Демократичної партії, де завдяки своїй наполегливій праці вибивається серед інших. Все ж таки свою політичну кар'єру вона завдячує в першу чергу відданій праці та до деякої міри заступництву відомих політиків типу сенатора Едмунда Маскі, З. Бжезінского, Герберта Окуна та Генрі Кіссінджера. Користаючи зі заступництва згаданих політиків, М. Олбрайт кидається у вир політичного життя, де їй у великій пригоді стає уміння порозуміватися з своїм оточенням. У її стосунках не має політикантства, вона використовує політику та дипломатію тактовно і одночасно, а де потрібно, то не лякається компромісів. Тому, мабуть, її колеги з Організації Об'єднаних Націй описують її як, „сильного і непохитного оборонця“ та людину, що „вміє переконувати“.

Розглядаючи об'єктивно вище наведені факти, виринає можливість сподіватись, що таки Америка в особі теперішнього секретаря Державного департаменту М. Олбрайт, матиме свою „залізну лейді“, котра зможе наладнати не одну ситуацію і довершити не одну розпочату справу світової політики.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Володимир Звіглянич

ПРОРИВ НА РИНКУ ЧУЖИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Південнокорейська фірма „Дайву" плянує інвестувати щонайменше 1 більйон долярів у виробництво авт в Україні. Майже рік тривало її змагання за право інвестицій у перепрофілювання Запорізького автомобілевого підприємства, яке виробляло добре знайомий для кожного українця „горбатий" „Запорожець", а згодом мікролітражку „Таврія", з іншим автомобільним гігантом — американською фірмою „Дженерал Моторс". Остаточне рішення про те, кому з цих двох компаній надати право на придбання 30 відсотків акцій ЗАЗ, ще має прийняти Уряд України.

Кому ж віддадуть пріоритет?

Але нещодавня візита Президента Леоніда Кучми до Південної Кореї, за всіма ознаками, надасть пріоритет „Дайву". Після зустрічі Л. Кучми з президентом „Дайву" Кім Ю Юнгом, прес-служба Президента України оприлюднила заяву, згідно з якою доля ЗАЗ була головною темою переговорів. Борис Марков, пресовий секретар Л. Кучми, повідомив, що Л. Кучма вже дав заряд всім відповідним міністерствам України взаємодіяти з проєктом „Дайву" в Україні.

Разом з тим цей заряд не означає категоричної директиви, яка б віддавала безперечну перевагу „Дайву" перед „Дженерал Моторс".

Пізніше українські засоби масової інформації повідомили, що Юнг сказав, що дирекція АвтоЗАЗ та Міністерство Машинобудування України вирішили дозволити „Дайву" брати участь у реконструкції підприємства.

Президент АвтоЗАЗ Олександер Сотников, який раніше критикував проєкт створення спільного підприємства з „Дайву", ніяк не прокоментував повідомлення Юнга. Він додав, що майбутнє підприємства вирішується у Києві, а не в Запоріжжі, і що він не бачив документу про остаточну угоду. Представник Міністерства Машинобудування заявив на початку січня, що Урядові ще належить визначитися з тим, якому іноземному інвесторові надати остаточну перевагу. Але Валерій Малієв, міністр машинобудування, підкреслив, що „Дайву", яка задовольнила 36 з 40 вимог АвтоЗАЗ до закордонних інвесторів, має переваги перед американською фірмою.

Нелегкий вибір

Урядові належить зробити остаточний вибір між двома транснаціональними корпораціями. Та з них, яку буде обрано для створення спільного підприємства, повинна буде інвестувати значні суми у перепрофілювання на сучасній технологічній основі єдиного в Україні підприємства легкових авт. Збільшити таким чином щорічне виробництво, створивши тисячі додаткових місць праці та замовлень для 160 українських підрядників, які будуть залучені до виробничого циклу.

Для обох транснаціональних корпорацій ця угода означає початок розроби нового потенційного прибуткового ринку. Однак досі їх поступ до Запоріжжя не був безпроблемним.

На початку минулого року, коли Кабінет Міністрів оголосив тендер на вибір закордонного партнера для ЗАЗ, „Дайву" і „Дженерал Моторс" подали свої зголошення. За проєктом „Дженерал Моторс", 25,000 машин моделю „Опель-Вектра" випускалися б щорічно, з перспективою доведення випуску до 70,000. На додаток ДМ виробляла б від 70,000 до 80,000 „Таврій".

„Дайву" пропонує виробляти 100,000 „Таврій" та почати виробництво трьох власних моделів протягом 18 місяців. Південнокорейська фірма заявила про свій намір інвестувати 1 блн. дол., тоді як ДМ хоче почекати з інвестиціями, поки американські спеціялісти не вивчать усіх обставин. Перевага „Дайву" також полягає у тому, що ця компанія зголосилася на використання українських деталів для виробництва авт.

З іншого боку, контракт з ДМ надав би Україні доступ до найновіших і найбільш якісних технологій та заохотив би подальші американські інвестиції в українську економіку.

Скептицизм преси

Українські засоби масової інформації залишаються здебільшого скептичними, підкреслюючи, що бюрократична тяганина, відсутність поважного захисту закордонних інвестицій та прав інвесторів в Україні, а також політичне лобіювання зможуть звести нанівець будь-які комерційні вигоди від проєкту.

Цей скептицизм в якійсь мірі виправданий. У вересні минулого року, після зустрічі прем'єр-міністра Павла Лазаренка з президентом АвтоЗАЗ О. Сотниковим, Кабінет Міністрів скасував тендер та прийняв рішення на користь ДМ.

Після того, у жовтні, Уряд скасував спільне проєкт американсько-українського виробництва та відновив тендер.

В інтерв'ю для української російськомовної газети „Зєркало Нєдєлі", 28-го грудня, Президент Л. Кучма, після свого повернення з Південної Кореї, критикував це рішення Уряду (і опосередковано — П. Лазаренка). Він зазначив, що зміна рішень на діяметрально протилежні протягом місяця підриває довір'я закордонних партнерів до України.

Представництво ДМ в Україні ніяк не прокоментувало цю ситуацію, вказавши, що президент спільного підприємства Станіслав Щербина перебував у ЗСА для вирішення дуже важливих проблем.

Володимир Лановий, радник Л. Кучми з питань макроекономіки, у бесіді зі мною зазначив, що виглядає дуже вірогідною перемога „Дайву". В. Лановий сказав, що інвестиції такого маштабу нележать до категорії стретегічних. Відомо, наскільки Україна потребує припливу приватних капіталовкладень, скерованих на перепрофілювання найприбутковішої індустрії в Україні. Згідно з його концепцією, Україна мусить наслідувати у цьому приклад Америки, яку драматичнно змінили автомобілі Генрі Форда на початку століття.

Розірвати зачароване коло

В. Лановий зазначив, що конкурентноспроможний автомобіль, з яким Україна вийшла б на закордонні ринки, зможе розірвати зачароване коло вкрай спотвореної совєтською спадщиною економіки України, де ще й досі, фіґурально кажучи, екскаватори видобувають все більше залізної руди, щоб виробляти все більші екскаватори. Україна вкрай потребує розірвати цю хибне коло, відкрити свої ринки та розкритися світові для проникнення в Україну — для нормальної конкуренції, без якої неможливі жодні ринкові реформи. На думку В. Ланового, досі ще нема концепцій ринкових перетворень в Україні, які б вийшли зі сфери перекладання грошей — себто, іноземних кредитів — з однієї кишені в іншу, яке ще називається „макроекономічною стабілізацією". А час почати виробництво високоякісної модерної продукції, орієнтованої на конкретного споживача. Такою продукцією і є автомобіль.

Разом з тим, на думку В. Ланового, український автомобіль, здатний конкурувати з аналогічними світовими моделями, потужно підштовхне розвиток та реструктурацію багатьох індустрій в Україні. Адже автомобіль — це втілення можливостей економіки держави, її вітрина. Розвиток власної автомобільної індустрії в Україні зможе створити сервіс і тим самим відтягне надлишок робочої сили з консервативних секторів індустрії, які неминуче зазнають обмежень або ліквідації. Україна зможе наблизитися, за структурою зайнятости, до розвинутих країн, де більшість працівників зайнята у сервісі, а не у виробництві.

Авто і свобода

Не останньою справою є те, що автомобіль — це відчуття особистої свободи, це розвиток почуття індивідуальности, якого покищо бракує в Україні, де не скасовано огидне явище совєччини — прописка, тобто дозвіл влади на проживання, з відповідним міліційним штампом до нових (!) пашпортів. Ніякий розвиток ринкових реформ не можливий без мобільности робочої сили. Цьому мусить допомогти розвиток автоіндустрії в Україні, у комплексі з іншими заходами, про які йшлося вище.

Разом з тим існує небезпека, що усі ці проєкти або не дадуть нічого якісного, або потонуть у багні бюрократично-політичних чвар. Щоб цього не сталося, потрібне чітке усвідомлення, що Україна тепер має реальний шанс почати вибиратися зі своєї економічної кризи шляхом розвитку провідної індустрії, орієнтованої на широкого споживача.

ВІСТІ З ОТТАВИ
Юлія Войчишин

Відкриття виставки „За колючими дротами" в Оттаві

Подорожуюча виставка „За колючими дротами" про перше інтернування українців в Канаді у 1914–1920 роках, власником і спонзором якої є Українсько-Канадський Дослідчо-Документаційний Центр, відбувається у престижевій ґалерії Карш-Массон в Оттавському міському ратуші від 29-го січня до 9-го березня 1997 року, сім днів на тиждень, від 9-ої години ранку до 9-ої вечора.

Фраґменти виставки.

Урочисте відкриття виставки відбулося в суботу, 1-го лютого, в 6-ій годині вечора. Господарями вечора був Відділ Конґресу Українців Канади в Оттаві. Спеціяльно створений комітет очолила Юлія Войчишин, а членами стали Леся Гірняк, Ірена Белл, Христина Габрович, Володимир Катрушенко, Михайло Сікорський, Мирон Момрик та Оксана П'ясецька. Допомагали також Андрій Глуховецький і Катерина Шепертицька. Завданням комітету було розіслання запрошень, розвішення афішів, повідомлення в пресі та організація прийняття, на яке Відділ КУК виділив відповідну суму грошей. При вийнятково успішній співпраці комітету зі Світланою Медвідською, завідуючою виставками при документаційному центрі в Торонто, все вийшло надсподівано добре.

Вечір відкрив голова відділу КУК в Оттаві, д-р Іван Войчишин. Привітавши достойних гостей і всіх присутніх, яких було біля 150 осіб, він передав ведення вечора директорові виставок УКДДЦентру Світлані Медвідській. Ведуча звернула увагу на ціль сьогоднішнього вечора, а це — пізнати і зрозуміти минуле, щоб помилки, зроблені тоді, не повторилися сьогодні і в майбутньому.

Президент УКДДЦентру, професор Василь Янішевський, не міг прибути з причини недуги, але передав коротке слово про центр і його діяльність, яке відчитав д-р Володимир Медвідський.

Історію інтернування українців в Канаді в Першій світовій війні подала Оксана Закидальська, директор і координатор інформації та преси документаційного центру.

Куратор виставки Богданна Горіх-Цмоць, відповідальна також за історичні й архівальні досліди, поділилася своїми враженнями з присутніми та подякувала своїм співпрацівникам, в тому числі і своєму партнерові в фірмі „Божак" Жакові Расет.

Президент Централі Конґресу Українців Канади Олег Романів запевнив присутніх, що вже довгі роки КУК вимагає від уряду Канади визнати інтернування несправедливим та виділити фінансове відшкодування потерпілим чи їх нащадкам. Він ґратулював документаційному центрові і Відділові КУК в Оттаві за проведену працю у підготові виставки.

Почесним гостем цього вечора мала бути сенатор Райнелл Андрейчук. Не змігши приїхати з Реджайни, вона переслала листа, в якому, висловивши жаль за неприсутність, поділилася деякими

(Закінчення на стор. 3)

Роман Трач

„Генеза" — новий інтелектуальний журнал з України

I

Після Другої світової війни Україна знайшлась у фізичній руїні: зруйновані міста і села, зруйнована індустрія, погиблі і покалічені мільйони людей. Мабуть, жодна інша країна так сильно не потерпіла. Руїну в той час було видно всюди, вона була наглядна, очевидна. Розвал совєтської імперії залишив по собі руїну іншого ґатунку — руїну культури і духового життя. Хоч вона не є такою очевидною, як фізична руїна, вона тим не менш є дійсна, вона діє, і її симптомів багато. Тут хочу звернути увагу на один з них, а саме на друковане слово. Ось що пише на цю тему у своєму, як завжди, добре продуманому репортажі з України Микола Руденко: „Одна біда в Україні: вона ще не стала Україною. У книгарнях продається багато цікавих книг, але поміж ними майже немає українських". („Свобода" з 8-го березня 1996 року). А д-р Олександер Коновець з Києва подає ось таку цікаву інформацію: „В Національній Академії Наук України лише третина наукових періодичних видань друкується українською мовою..." („Свобода" з 22-го серпня 1996 року). Значить, дві третини друкуються мовою сусідньої держави.

Тому треба привітати появу нового серйозного україномовного журналу: тримаю в руках перші числа журналу „Генеза". Журнал можна назвати інтелектуальним, своєю тематикою він не обмежується до якоїсь одної специфічної науки, але рекомендує себе в підзаголовку як журнал філософії, історії, політології (теорія політики), має також статті з ділянок соціології, етнопсихології і відділ рецензій на нововидані книги з тих ділянок. Із дев'яти осіб, що входить в його редакційну раду, більшість є університетськими викладачами або науковими співробітниками Національної Академії Наук України. Своєю якістю журнал дорівнює „Сучасності", з тією різницею, що тут немає відділу літератури (белетристики), що журнал плянувався як квартальник і що кожне число є більшим розміром (20,5 на 26 см) і кількістю сторінок (в середньому 250).

Досі появились чотири числа, їх окладинки художньо оформив мистець Володимир Гурлєв. В Україні такий журнал називають товстим: кожне з чисел могло б бути окремою книжкою. У передмові до першого числа редактори журналу пишуть: „Потреба у періодичному виданні, які зібрало б на своїх шпальтах фахівців з соціяльної і гуманітарної проблематики, є і реальною, і нагальною. Саме цим і керувалася редакційна рада журналу „Генеза", засновуючи щоквартальне видання, адресоване як українським інтелектуалам, політикам, культурникам, представникам середньої кляси, так й освітянам, студентам, старшоклясникам. В ньому читач зможе знайти і теоретичні розвідки, й есеї, і круглі столи, й ориґінальні авторські курси з філософії, політології, історії, і переклади праць знаних філософів та політологів Заходу і Сходу, і маловідомі в материковій Україні роботи мислителів діяспори. ...Генеза — це зародження, зростання, розвиток. Редакція орієнтується на українських авторів, передусім середнього і молодшого покоління... і вірить в те, що журнал стане одним з центрів кристалізації гуманітарної та соціяльної думки в Україні".

Як бачимо, програма велика. Декого може насторожити слово „філософія", мовляв, це є „шукання чорного кота в темній кімнаті в дванадцятій годині ночі". Але можна розуміти філософію інакше, а саме так, як це висловив німецький історик філософії В. Віндельбанд, який сказав, що філософія є "das zu-Ende-Denken", мислення до самого кінця, переоцінка даної справи. Добрим прикладом такого мислення стаття Сергія Грабовського, заступника головного редактора „Генези", що появилась у „Свободі" з 31-го жовтня 1996 року, п. з. „Від кого залежить незалежність?"

Але повертаймо до „Генези". Досі вийшли чотири числа, вони справді „товсті": в середньому мають 33 статті на різні теми. Тут кожний читач знайде щось цікавого для себе. Наприклад, в першому номері знаходимо статтю Валентина Крисаренка „Україна на сторінках Святого Письма". Моя перша реакція на цей заголовок була, що це, мовляв, якийсь несерйозний жарт. Однак прочитавши її, я побачив зовсім добре обґрунтовану наукову гіпотезу, побудовану на солідній аналізі різних біблійних і інших історичних текстів, де пишеться, під різними назвами, про той край, ті землі, що їх сьогодні називаємо Україною. У зв'язку з тим звертає на себе увагу стаття Володимира Киричука „Історичні корені українського народу: до питання етногенези українців", де автор доводить, що наші історичні корені сягають сивої давнини, його джерела — населення Трипільської культури, трипільціорії, які стали основою індоевропейської сім'ї народів з єдиною праіндоевропейською мовою. Автор пише: „Саме трипільці-орії і є субстратом українського народу. Їхніми спадкоємцями стали скити-сколоти, що десь на початку І тисячоліття до нашої ери утворили могутню державу — Скитське царство, з розпадом якої на початку першого тисячоліття нашої ери на її теренах утворилась східнослов'янська держава антів — давніх українців. Після загибелі Антського царства в IX столітті виникає могутня слов'янська держава — Київська Русь, спадкоємцем якої стало Галицько-Волинське, а пізніше Русько-Литовське князівство та Запорозька Січ". Як писав Михайло Грушевський, „Володимиро-Московська держава не була ані спадкоємницею, ані наступницею Київської, вона виросла на своїм корені..."

У статті Ярослава Тинченка „Перша українсько-большевицька війна: 30-го грудня 1917 — 3-го травня 1918", автор, на основі архівних документів армії УНР та великій кількості спогадів червоноґвардійців та українських вояків, аналізує докладно причини поразки збройних сил Центральної Ради і приходить до дуже цікавих висновків, які є різні від тих, які ми звичайно знаходимо в історичних нарисах того періоду нашої історії.

(Продовження буде)

ЗСА ТА ІНШІ КРАЇНИ СВІТУ пильно слідкують за розвитком подій у Китаї після смерти головного лідера цієї країни Денг Шіаопінга. Провід країни перебрав Жіянг Земін, президент країни і керівник Комуністичної партії Китаю та особистий обранець покійного. З цього приводу ніхто не сподіється жодних змін, принаймение до жовтня, бо аж тоді має відбутися 15-ий конгрес Комуністичної партії Китаю. Обізнані з китайськими справами дипломати та аналітики уважають, що щойно тоді вирішиться хто насправді буде керувати цією найбільш заселеною країною світу. Тим часом Китай обходить шестиденну жалобу з приводу смерти Ш. Денга.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 20-ГО лютого, відома в цілому світі американська фільмова акторка Елізабет Тейлор відбула в медичному центрі Сайдерс-Сайнай у Лос Анджелесі складну операцію — усунення з мозку незлоякісного наросту. Д-р Мартін Купер, керівник відділу неврохірургії згаданої лікарні, повідомив, що операція тривала майже чотири години і наріст було цілковито усунено. Пацієнтка перебуватиме в лікарні приблизно тиждень і лікарі сподіваються повного видужання.

У ФРАНЦУЗЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ Арльс в п'ятницю, 21-го лютого, свій день народження куском чоколядового торта і побажаннями з цілого світу, обходила найстарша в світі людина 122-річна Жан Кальман. Згідно з її метрикою народження, де зазначена дата 21-го лютого 1875 року, Дж. Кальман живе на світі довше, як існують фільми,телефони, авта і літаки. Незважаючи на те, що вона в кріселку, зовсім сліпа і майже глуха та здана на ласку посторонніх людей, вона має добрий апетит і настоює щоб раз в тижні її відвезти до фризієра зробити зачіску. Ця небуденна жінка пережила всіх своїх наслідників — дочка померла в 1934 році, а внук, який був лікарем помер у 1963 році.

У П'ЯТНИЦЮ, 21-ГО ЛЮТОГО, вчасним ранком після 10-денного перебування у космосі ракета „Дисковері" під керівництвом капітана Кена Боверсокса приземлилась без будь-яких важливих перешкод на летовищі фльоридського космічного центру Ім. Кеннеді. Ракета та її семичленна залога виконали своє головне завдання —направки та поліпшення обладнання кружляючого в космосі телескопу Габбл щоб подавати на землю ще більш докладні інформації.

У ЧЕТВЕР, 20-ГО ЛЮТОГО, Китай офіційно оголосив пляни жалоби і похорону померлого у середу 92-річного Денг Шіаопінга. Як виглядає керівництво країни намагається продемонструвати спокійне і достойне перебрання влади і тому заплановано шестиденну офіційну жалобу, зниження державних прапорів до половини маштів, як пошани померлому, та відбуття у Великій народній залі офіційного прощання у вівторок, 25-го лютого, закритої домовини, на котре будуть запрошені тільки вірні члени Комуністичної партії, приятелі та рідні померлого, всього10,000 осіб. Тіло покійного буде віддано для медичних дослідів а опісля спалене, а попіл розсипаний над морем.

Шанувальниці...

(Закінчення зі стор. 1)

зею, працівником нюйоркської фірми "Greenfield, Sawicki, Tarella Architects" Юрієм Савицьким.

Регіональний комітет збірки фондів на УМ був створений три роки тому. У його складі — Зоряна Смородська (голова), Адя Федаш, Анелля Касіяненко, Оксана Кордуба, Марійка Кукурудза, Оксана Прохоренко та Яра Снилик. У рік свого створення комітет зорганізував т. зв. „кабарет" у готелі „Рамада" на користь Українського Музею (ця імпреза була влаштована спільно із 75-им Відділом Союзу Українок Америки).

Вищезгадана зустріч з Ю. Савицьким — це перша самостійна імпреза Регіонального комітету Ню Джерзі. Відбудеться вона у неділю, 9-го березня, в готелі „Рамада", дорога 10 в Іст Гановері, Н. Дж., початок о 2-ій год. після полудня. Крім зустрічі з Ю. Савицьким, який ознайомить присутніх із вікінченим проєктом будинку з фасадою і покаже супровідні прозірки, інформативне віче включатиме привітальне слово голови Управи УМ Івана Лучечка та розповідь директора Музею Марії Шуст про досягнення УМ протягом 20-ти років існування, яка теж ілюструватиметься прозірками. На закінчення зустрічі Таня Грицковян (сопрано) виконає кілька вокальних творів; програму вестиме Степан Татаренко.

— В околицях великого Ню Йорку мешкає понад 150,000 українців. З огляду на тих прихильників Українського Музею, яким важко приїжджати до міста Ню Йорку, ми вирішили влаштувати цю зустріч на території Ню Джерзі, — розповідають наші гості.

— Яким є бюджет спорудження будинку?

— Загальна потрібна сума виносить три з половиною млн. дол. Зібрано уже два з половиною млн. Нам, причетним до збірки фондів, дуже важливо зуміти зібрати невистачаючий мільйон долярів, щоб Музей не стояв перед необхідністю брати банкові позички, які, як відомо, вимагають високих відсоткових оплат.

— Цією дорогою, — продовжують наші співрозмовники, — від імені Українського Музею ми хотіли б щиро подякувати усім щедрим жертводавцям, які — в міру можливостей кожного — жертвували більші чи менші суми на нове приміщення Українського Музею, а деякі навіть стали фундаторами окремих його кімнат. Ми вдячні усім, хто вніс хоча б найменшу суму: адже кожний долар наближує Український Музей до мети — спорудження престижевого будинку, який гідно репрезентуватиме наше мистецтво у місті-центрі репрезентації різних культур на найвищому рівні.

У зв'язку із цим аспектом члени Нюджерзького регіонального комітету збірки фондів на спорудження УМ в Ню Йорку підготували для наших читачів цікаву інформацію. Отже, на території цього міста знаходяться 37 великих музеїв різних етнічних культур. Серед них — Asia Society, Chinese Institute, Jewish Museum, African Art, Black Culture Museum та інші. Це означає, що музейна справа тут є надзвичайно популярною — музеї відвідують, ними цікавляться, їх утримують. Тож Українському Музеєві належить тут гідне місце. Тим більше, що нашій національній культурі є чим пишатися і що експонувати.

Делеґація Конґресу...

(Закінчення зі стор. 1)

дер Мороз, секретар Ради національної безпеки Володимир Горбулін. У зустрічі взяли участь міністер оборони України Олександер Кузьмук, інші члени Кабінету Міністрів та Верховної Ради України. Обговорено питання розвитку українсько-американських відносин, майбутньої структури европейської безпеки, економічний стан в Україні, поступ її до інтеграції в Европу, забезпечення гарантій для чужоземних інвестицій, розвитку між-парляментарних контактів, участь українських військ у програмі "Партнерство для миру" і багато інших важливих питань.

ЗСА ігнорують...

(Закінчення зі стор. 1)

карати закордонні фірми за те, що вони провадять торгівлю з Кубою. На думку аналітиків, для цієї справи доконче треба знайти розв'язку, бо в ін-шому випадку може привести до небажаних і зовсім непотрібних непорозумінь.

Відкриття...

(Закінчення зі стор. 2)

дуже влучними спостереженнями щодо інтернування.

Офіційно відкрила виставку Анна Бабінська, куратор Карш-Массон Ґалерії і завідуюча публічною мистецькою програмою при Оттавській міській раді. Вона приватно заявила, що на цьому вечорі, на її думку, була найкраща публіка, яку досі мала галерія. Між присутніми був амбасадор України Володимир Фуркало, 1-ий секретар амбасади з питань культури й інформації Євген Поліщук та його дружина Рима, радник амбасади, голова торговельно-економічної місії Ігор Санін, 1-ий секретар з питань науки і технології проф. Борис Поляченко з дружиною Ірнною та військовий аташе полковник Микола Різун. Не вичисляю представників оттавської української і неукраїнської еліти, бо було їх надто багато і боюся когось пропустити. З торонтців, крім вже вичислених, був адвокат Ігор Бардин з дружиною і дочкою. З Монтреалю була Таня Гладилович з матір'ю Марійкою і сестрою Ларисою. Вона відповідала за переклад на французьку мову тексту виставки.

Зацікавлення великої кількости людей, модерне приміщення галерії та успіх з пресою підказує думку, що нарешті працю документаційного центру буде оцінено позитивно, і наступні виставки по містах Онтаріо та заключне повернення до Торонто будуть тією останньою краплею, що спонукає знайти відповідь на запитання, чому розв'язкою мусили бути колючі дроти.

ТОМУ 19 МІСЯЦІВ АМЕРИКАНСЬКІ власті в Ню Йорку затримали Мавсу Мохаммеда Абу Марзука, одного з керівників палестинського угрупування ісламських екстремістів Гамас, з наміром передати його на суд до Ізраїля. Одначе згідно з повідомленнями деяких ізраїльських офіційних чинників, ЗСА та Ізраїль намагаються знайти інший вихід з цієї ситуації, бо уважають, що передання та розправа над ним в Ізраїлі можуть викликати небажані терористичні акції. Крім того аналітики уважають, що розпочинати такий судовий процес в Ізраїлі серед і без того напруженої ситуації між палестинцями і Ізраїлем може поважно пошкодити процесові замирення на Близькому Сході.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

В 40-ий день смерти св. п. Н. Масюк

Крокує впевнено життя. Наближаючись до мети, нашіптує слова — ніч вже йде... Вибирає з-поміж нас одиниць і закликає станути до звіту на Вічній Ватрі.

На поклик Всевишнього 12-го січня 1997 року, в домі своєї доні Лесі на Лонґ Айленді, відійшла з пластових рядів членка-основник Куреня ім. Григора Орлика, пл. сен. кер. Наталія Масюк.

Прибула з родиною до Філядельфії з Ашаффенбурґу. Німеччина, 1950 року і включилася у працю Станиці у Філядельфії. У роках 1950–56, пл. сен. у віночку чорних кіс на голові була зв'язковою 4-го Куреня ім. Ольги Басараб. Виконання обов'язку, точність і здисциплінованість були її прикметами, а заразом виховними вимогами для юначок.

Від 1959 до 1961 року була імпрезовою референткою Станиці, а 1967–69 р. членом Станичної Ради. Щоб забезпечити тяглість історії Станиці, 10 років опікувалася архівом і проводила хроніку. Була також членом редакційного гуртка гутірок у 40-ліття Станиці.

Любила життя в Пласті, а у вільних від обов'язків хвилинах розмальовувала кераміку, на якій відлунням пластових мандрівок вирізнявся зелений колір. На маленькому глечику золоте сонце, зелені шатра, смереки, і напис: Ю. М. П. З. 60-ліття Пласту, Вовча Тропа, 1972.

Поховано св. п. Н. Масюк 18-го січня 1997 року. Сповнила свій обов'язок життєвої мандрівки і — тихо спить, без тривог, на українському католицькому цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі. Тут є Бог...

У 40-ий день Станиця Філядельфії співає пластове „Отче наш" і у стіп могили складає пластовий привіт — СКОБ!

Пл. сен. А. Максимович, Чп.

Гостина св. Миколая у „Рідній Школі" в Баффало

Коли приходить місяць грудень, українські діти нетерпеливо чекають свята Святого Миколая. В минулому кожного року не опускав він і дітей в Баффало, які навчаються в суботній Школі Українознавства. Цього разу прибув він до нашої школи в суботу, 14-го грудня 1996 року. Вже заздалегідь діти приготовлялися до цього свята. Під проводом учительок Олі Чмоли, Лесі Савки і Ірини Ващак вивчали вірші і сценічну картину „Для небесного Гостя", пера Івги Шугай. Наша диригентка Оля Чмола навчили дітей гарно співати: „О хто, хто Миколая любить", коляди і щедрівки. На свято школа запросила молодших українських дітей нашого міста, які ще не є учнями школи. Гарно прикрашений куток в церковній залі церкви св. Миколая, в якій приміщується наша школа, вже від ранку вносив святочний настрій. Свято почалося о годині 12:30, зараз після закінчення навчання. Виступи дітей попередили прихід св. Миколая. На личках дітей можна було побачити радість. Під звуки пісні „О хто, хто Миколая любить", „Святий Миколай іде" в товаристві янголів ввійшов на залю св. Миколай. Він коротко промовив до дітей, похвалив за те, що навчаються в Рідній Школі, та заохотив до кращого вивчення рідної мови, бо все треба пам'ятати „Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває, той у грудях не серденько, а лиш камінь має". Опісля нагороджував чемних дітей дарунками, а збиточникам чортик давав різґи.

Свято закінчилося словом директора школи Оксани Бережницької. Вона подякувала о. Миколаєві за небесну гостину та просила, щоби і на наступний рік не минав нашої школи. Подякувала рівнож Батьківському Комітетові Рідної Школи на чолі з Христиною Коновкою за приготування смачної гостини для всіх учасників свята. В відбутті гостини фінансово допомогла нам так, як і в минулому, Округа Відділів Українського Народного Союзу, яку очолює Зенон Боднарський, за що ми складаємо щире спасибі.

Ця найстарша українська організація на Американському континенті закінчила вже 100-річчя існування на службі рідного краю і народу та продовжує дальше допомагати самостійній Україні та українцям в діяспорі, зокрема українській молоді, яка стане в майбутньому авангардом у збереженні української ідентичности.

Оксана Бережницька

Українські мистці з Філядельфії

У шеститомовій „Історії українського мистецтва", що вийшла під редакцією поета-академіка Миколи Бажана у Києві протягом 1966-69 років, найповнішому дослідженні такого типу в історії нашої культури, незважаючи на багато добрих сторін, є дві суттєві вади, зумовлені тодішніми ідеологічними постулятами: вульгарно-соціологічні, партійно заанґажовані підходи до розуміння і висвітлення багатовікового шляху духових скарбів народу, а подруге, вимушена підбірковість у представленні мистецьких надбань України, зокрема у вилученні з художнього процесу здобутків української діяспори. В ті роки, коли творилася згадана фундаментальна праця, над усім, що своєю подвижницькою творчістю і самобутнім талантом дали мистці поза межами України, тяжіли заборони. Тому-то в шеститомовій „Історії українського мистецтва" репрезентовано не все наше мистецтво. Десятки імен, відомих у світі, навіть не названі, не говорячи про сотні письменників, художників, скульпторів, народних майстрів, композиторів, хореографів тощо, які збагачували рідну культуру на чужині, мріючи про той час, коли створене ними повернеться на рідну землю.

До талановитих, досі, на жаль, невідомих мистців-уродженців України, які змушені були покинути її під час Другої світової війни, належить художник Роман Василишин. У скількох тільки техніках він не виступає як майстер графіки, дереворити, деревогравюри, акватинти, лінорити, цинкорит, літографії, офорти, шовкодруки й все це не тільки чорно-біле, але й кольорове. Мистець у постійному пошуку як у жанрі клясичних форм, так і новітніх.

Замилування до мистецтва Р. Василишин виніс з рідної землі. Народився він на оспіваному Богданом Лепким Поділлі (Чортків) у 1926 році. Там пройшло його дитинство, там він припав душею до рідних піль, пив живлющу воду рідних джерел, закарбував у своїй пам'яті героїчні і трагічні сторінки з історії України. Навчався у гімназії Чорткова, де українські студенти гуртувалися навколо національно визвольних кличів, виявляли активність у культурному житті. Волелюбний дух юнака спонукав його еміґрувати в кінці Другої світової війни, щоб не опинитися під большевицьким режимом. Р. Василишин на деякий час осів у Німеччині, де продовжив свою освіту в місті Бадверісгофен як гімназист. Вищу мистецьку освіту здобув в місті Філядельфії, ЗСА, отримавши диплом з графіки, малярства та скульптури на мистецькому факультеті Темпл університету.

Від 1958 року його творча діяльність пов'язана з музеями Філядельфії: спочатку працював у музеї Сивік центру, здобувши перше місце на мистецькому конкурсі, як діораміст, потім у музеї Історичного порту. У музеї Сивік центру зберігаються його діорами та стінописи.

Р. Василишин як мистець розвинув свій талант в Америці, його творчість знайшла тут визнання, його праці виставлялися в різних містах, зокрема в 1988 році демонструвалася велика виставка (протягом семи тижнів) в музеї Історичного порту, на якій автор представив 89 праць графічних, малярських і скульптурних. Його мистецтво відоме і в Парижі: з нагоди 200-ліття ЗСА, разом з іншими американськими художниками, демонструвалися і твори Р. Василишина.

Р. Василишин одружений з поетесою Мірою Гармаш (літературний псевдонім Володимири Горошенко), дочки відомого літературознавця і бібліографа Володимира Горошенка, хрищеницею Василя Стефаника). Вона авторка збірок поезій „Віднайдені роки" (1958 р.), „Райдуга в пітьмі" (1971 р.), „Срібна свиріль" (1978 р.), лірично-епічної поеми „Марія Луїза" (1973 р.), збірки сатиричних віршів „Розкритий вахляр" (1981 р.), вийша під псевдонімом Ї. Жак з ілюстраціями, обгорткою та вступним словом Едварда Козака. Крім того ще в 1966 році вийшла казка віршем „Журавлі". Всі книжки, крім „Розкритого вахляра", ілюстрував Роман Василишин, „Журавлі" ілюстровані серіграфами (шовкодруками).

Не лише в музеях зберігаються твори Р. Василишина, але і в його домі, де знаходиться його мистецька майстерня. Так, як Міра Гармаш на повні груди дихає рідною землею, спогадами, що в'яжуть її зі Львовом, Карпатами, де не раз бувала, так мистець Р. Василишин постійно думками перебуває там, відчуваючи кровний зв'язок із землею батьків. Крізь тематику, що відбиває його життя-буття поза межами України (Р. Василишин відбув військову повинність у Кореї, а як мистець відвідав різні країни), виступають яскраво українські мотиви та історичні події і постаті: „Високий замок" у Львові, „Гайдамаки", „Козацька фльота", „Великий митрополит (А. Шептицький)", „УПА" та інші. Цикл екслібрісів-деереворитів зроблений діячам української культури Л. Полтаві, О. Керч, Г. Лужницькому і багатьом іншим, був виставлений у Львові в 1992 році. У різних техніках виконані портрети О. Лятуринської, М. Гармаш, Б. Лепкого, ілюстрації до творів письменників на теми „Лісової пісні" Лесі Українки, поеми Івана Франка „Коваль Бассім" тощо. Цикл робіт присвятив подільській стороні: кольоровий лінорит „Чортків", кольорові дереворізи „Млин у Шершенівцях", „Дім" і ін. Чимало робіт автор написав олією, серед них пейзажі з Пенсильванії, острова Капрі, Фльоренції, Еспанії та інших місць.

Є в доробку Р. Василишина і скульптурні праці, серед них ґіпсовий портрет Т. Шевченка, „Козацький старшина", „Міра", „Голова муринки" та дерев'яні скульптури різних тварин: „Видра", „Сова", „Зайчик", „Кінь".

Живуть у творчій співпраці двоє мистців, які народилися під українським небом, які є частиною того культурного середовища, куди їх закинула доля. Але в думках, у помислах, у творчості своїй вони завжди з Україною, тепер уже незалеажною, яка гостинно відкриває свої обійми для синів і дочок, стільки десятиліть відчахнених від рідної землі.

Минулого року Міра Гармаш знову побувала в Україні, взяла участь у міжнародній шевченківській конференції — поділилася своїми роздумами про працю Володимира Дорошенка в галузі шевченкознавства, була на вечорі в його пам'ять, що його провів Меморіяльний Будинок-Музей Шевченка в Києві, виступила на літературно-музичному вечорі на пошану довголітньої праці громадсько-культурної діячки Ірени Книш, зустрічалася з читачами й науковцями в Національній Парляментарній Бібліотеці. Її поетичне слово поступово прилучається до материкового українського слова. Будемо сподіватися, що і розмаїте, багатобарвне мистецтво Романа Василишина на крилах його любови до України також приб'ється до рідних берегів, буде належно оцінене на батьківщині цього талановитого художника.

Федір Погребняк, Київ

На інавґурацію президента Б. Клінтона

Одержавши запрошення з Білого Дому на 53-тю інавґурацію президента Америки, Український Освітньо-Культурний Центр у Філядельфії зорганізував поїздку до Вашінґтону на 20-го січня ц. р. 44 учасники поїздки, половина яких це новоприбулі українці, приїхали на інавґурацію президента Билла Клінтона. Після церемонії ціла група оглянула місто Вашінґтон і опісля відвідали амбасаду України, де група була гарно прийнята представниками амбасади. Проведено туру приміщення.

Опісля учасники поїздки відвідали пам'ятник Т. Шевченка та поїхали до Силвер Спринґс, Мд., оглянути новозбудовану дерев'яну церкву Святої Трійці, яка є зразком гуцульської архітектури. Сестрицтво парафії, під проводом подружжя Ставничих, приготовило смачну вечерю, а о. Тарас Лончина щиро привітав групу.

Пізно вечером, при спільнім співі колядок і пісень, учасники групи прибули назад до Філядельфії з приємними почуттями і враженнями.

Провідниками групи були Борис Захарчук, Микола Лютий і Орися Гевка.

Н. Н.